

O TEORIE INEDITĂ ȘI ORIGINALĂ

Dr. hab., prof. univ. **Sergiu Ion CHIRCĂ**,
Membru de Onoare al Academiei Române
ASEM

Anul 2014 a adus o veste bună pentru știința economică națională și, deci, pentru întregul spațiu românesc. E vorba de apariția cărții profesorului Dumitru Moldovanu, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, cu o denumire mai puțin obișnuită – *Economia imaginației creative*.

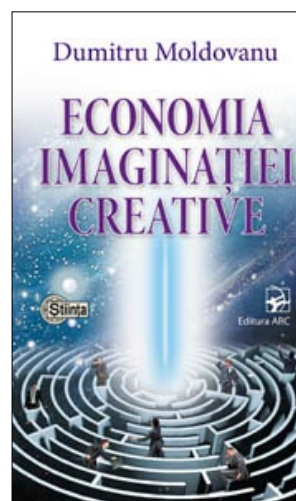
Nu dintre cele mai voluminoase, cartea e plină de conținut, îndemnând să o citești cu un interes deosebit. Odată deschisă, te incită s-o citești până la ultima pagină, dintr-o singură răsufare.

După cum se știe, dezvoltarea științei în cadrul unei anumite paradigme își are limitele sale. Când se ajunge la aceste limite-frontiere, atunci are loc „nașterea” unei noi paradigme. Adevărul dat este valabil pentru toate științele. Inclusiv pentru cea economică. Profesorul D. Moldovanu încearcă să ne convingă că pentru știința economiei acest timp a venit deja.

Apărută prin analogie cu fizica teoretică, știința economică s-a dezvoltat folosind pe larg matematica. Dar economia rămâne totuși o știință socială. Am putea spune că utilizarea matematicii în știința și practica economică are anumite limite și, probabil, aici nu trebuie să facem abuz. Ne convinge și criza economico-financiară ce s-a declanșat în a doua jumătate a anului 2007, care, din 2008, a devenit mondială, deși toate teoriile și modelele economice, bazate pe matematică, nici pe departe nu prevesteau o depresiune economică atât de periculoasă. Acest fapt a slăbit, într-un fel, încrederea în știința economică, iar unii au și declarat că economia nu este știință. Vom menționa doar că, la etapa actuală, știința economică ne dă un semnal că se află într-o fază a propriei crize. Această concluzie reiese, de altfel, și din cercetarea științifică prezentată în monografia nominalizată.

Noua carte a profesorului Dumitru Moldovanu are drept obiectiv schițarea, mai corect, identificarea unor puncte de reper pentru o nouă paradigmă. În lucrare este cercetat preponderent modul de desfășurare a procesului de producție, precum și condițiile în care acest proces se derulează. Ca punct de plecare pentru noua ipoteză științifică sunt cele mai recente descoperiri făcute de fizica cuantelor.

Argumentându-și teoria, autorul folosește o abordare metodologică corectă, și anume: „Pentru a merge înainte, atunci când nimic nu mai este clar, trebuie să te întorci acolo, de unde ai pornit.” Or,

Dumitru Moldovanu. *Economia imaginației creative*. Editura „Știința” și Editura „ARC”. Chișinău, 2014. 147 p.

cum știm bine, știința economică s-a constituit în urma descoperirilor făcute de Isaac Newton (1642 – 1727). În asemenea condiții, spune D. Moldovanu, este firesc ca dezvoltarea de mai departe a științei economice să țină cont de noile realizări ale fizicii, în mod special de așa-numita „revoluție a cuantelor”.

Propunând o regândire a științei economice prin efectuarea unei cercetări interdisciplinare, profesorul D. Moldovanu pune la temelie ipotezei sale ideea că procesul de producție, contrar tuturor aparențelor, se desfășoară în două etape, la două nivele ale realității. Mai întâi în imaginația individului, iar mai apoi în atelierele, fabricile și uzinele tradiționale. În imaginația individului, la nivel subatomic, sunt nu doar „concepute” (așa cum pare la prima vedere), dar și „realmente create” atât bunurile materiale propriu-zise, cât și „condițiile” în care acestea ulterior îmbracă „veșmintele materiale”.

Anume conștiința umană, susține autorul, prin intermediul unor asemenea calități spirituale, cum ar fi: dorințele, imaginația, rugămintele și așteptările – declanșează procesul de prefacere a energiilor din întreg universul în bunuri materiale.

În timp ce la nivelul obiectelor materiale mari, ca și la nivelul întregului univers, domină principiul determinismului, la nivelul cuantelor „stăpân” este principiul incertitudinii. Pornind de aici, autorul propune ca procesul de regândire a științei economice să se facă pe calea „descoperirii” acelor legi care ar permite să prezicem felul cum se desfășoară fenomenele economice (inclusiv crizele, inflația, șomajul, cursul valutar etc.) în limitele impuse de principiul incertitudinii.

Știința economică se dezvoltă în permanență și totuși economiști, care înfăptuiesc asemenea cercetări interdisciplinare, sunt foarte puțini. Dumitru Moldovanu nu doar posedă o gândire teoretică multidiscplinară profundă, ci și o gândire abstractă pe măsură. Această gândire i-a fost inițial cultivată de profesorii de la Universitatea „M. V. Lomonosov” din Moscova, fiind amplificată, ulterior, prin vaste studii privind teoria economică, economia politică, doctrinele economice, economia mondială, economia relațiilor externe etc.

În această ultima sa lucrare teoretică profesorul Dumitru Moldovanu „acreditează” ideea că forța motrice a „noii economii”, numite de autor „**economia imaginației creative**”, este „omul creativ”. În carte sunt identificate căile formării „omului creativ”, misiunea universității în acest caz fiind de a-l învăța pe student cum să-și valorifice atât calitățile intelectuale, cât și cele spirituale.

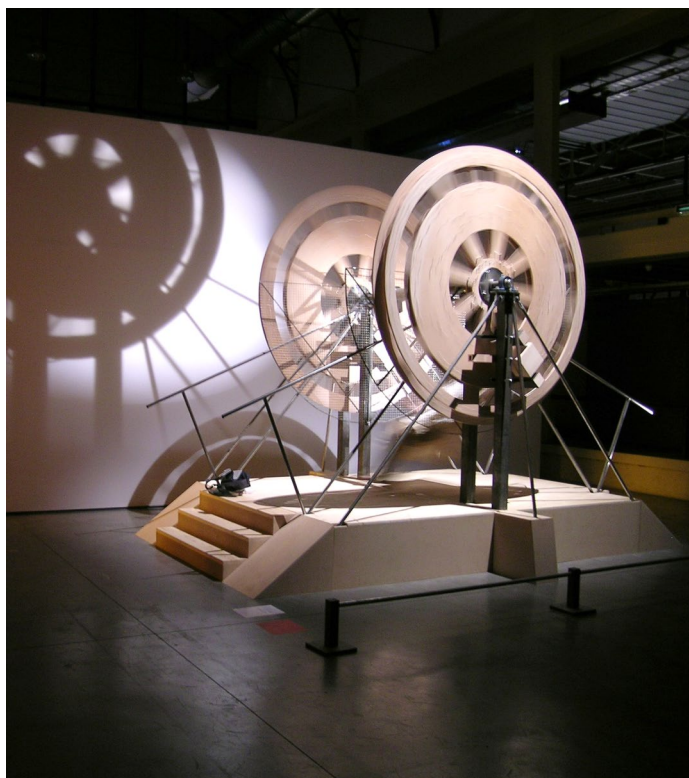
În ultimul capitol al lucrării, intitulat *Formarea „omului creativ” – obiectivul principal al școlii superioare*, autorul susține că în prezent universitățile, mai cu seamă cele de la periferie, dezvoltă în teme aptitudinile intelectuale ale studenților, nu și pe cele spirituale, cum ar fi imaginația, creativitatea, intuiția etc. Or, ținând cont de faptul că volumul cunoștințelor de

care dispune omenirea în prezent se dublează la fiecare 1,5-2 ani, există riscul ca studentul să „explodeze” la un moment dat din cauza „ghiftuirii” cu niște cunoștințe adeseori învechite. „În asemenea condiții, scrie autorul, un număr semnificativ de studenți, din păcate, dintre cei mai sânguincioși, sunt prefăcuți de profesorii lor în niște „depozite invizibile” de cunoștințe inutile și chiar dăunătoare.”

Este o situație alarmantă, care îi îngrijorează până și pe profesorii celor mai prestigioase universități din lume. Astfel, după cum menționează D. Moldovanu, profesorul Universității din Princeton, Paul Krugman, laureatul Premiului Nobel în economie (2008), afirma că „în ultimii 30 de ani, macroeconomia s-a dovedit a fi, în cel mai bun caz, surprinzător de inutilă, iar în cazul cel mai rău – pur și simplu dăunătoare”. De ce? Fiindcă ea vine în contradicție cu legile fizicii cuantelor, în special cu principiul incertitudinii.

Ne oprim aici, dar s-ar putea ca pe viitor să mai revenim nu o singură dată la această carte deosebită.

Și încă odată, de ce? Fiindcă în cartea sa profesorul Dumitru Moldovanu nu doar analizează niște fenomene economice deja cunoscute, ci și pune în circulație o nouă teorie. Fie, deocamdată, și cu titlul de ipoteză.

Veaceslav Druță. *Scrânciob*, 2004 (instalație muzicală interactivă), lemn, fier, corzi de chitară, captoare, calculator, program MAX MSP, diverse materiale electronice (motorășe, tablă de mixaj, microfoane, boxe) 360 × 470 × 360 cm